

Kolesteroli

-

Tavoitetasot ja hoito

Ylilääkäri Anna-Mari Hekkala

Terveysneuvontakoulutus 14.3.2024

2021 ESC Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice

Developed by the Task Force for cardiovascular disease prevention in clinical practice with representatives of the European Society of Cardiology and 12 medical societies

With the special contribution of the European Association of Preventive Cardiology (EAPC)

Dyslipidemiat

Käypä hoito -suositus | Julkaistu: 14.12.2022 | Tila: voimassa Tulosta

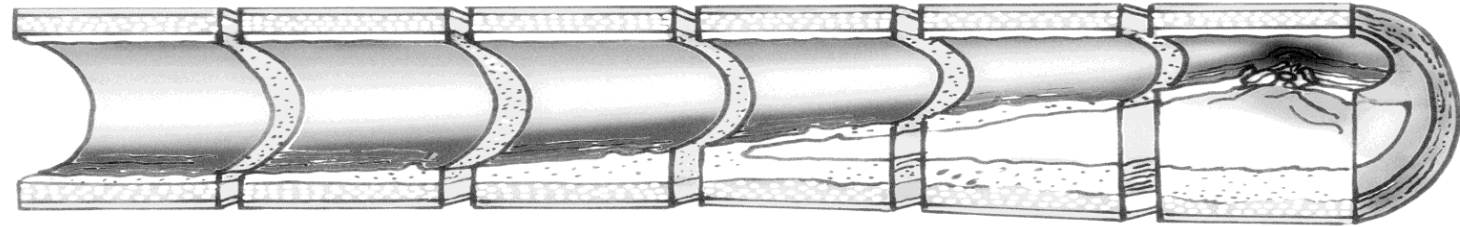
Aihepiiri(t): Endokrinologia, Kardiologia, Ravitsemuslääketiede, Sisätaudit, Työterveyshuolto, Yleislääketiede
Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Sisätautilääkärin Yhdistys ry:n asettama työryhmä

 Suositus

 Näytönastekatsaukset

 Lisätietoa

LDL-kolesterolin tavoitetaso on yksilöllinen

Kolesteroli- mittaus (mmol/l)	Terveet	Diabetes < 10v, vaaratekijöitä, (kohtalainen riski)	Diabetes >10v, FH-tauti, paljon vaaratekijöitä, FINRISKI >10% (korkea riski)	Valtimotauti todettu tai FINRISKI >15% (erittäin korkea riski)
Kokonaiskolesteroli	< 5,0			
LDL	< 3,0	<2,6	<1,8	<1,4
HDL	>1,0 (miehet) >1,2 (naiset)			
Trigl.	<1,7			

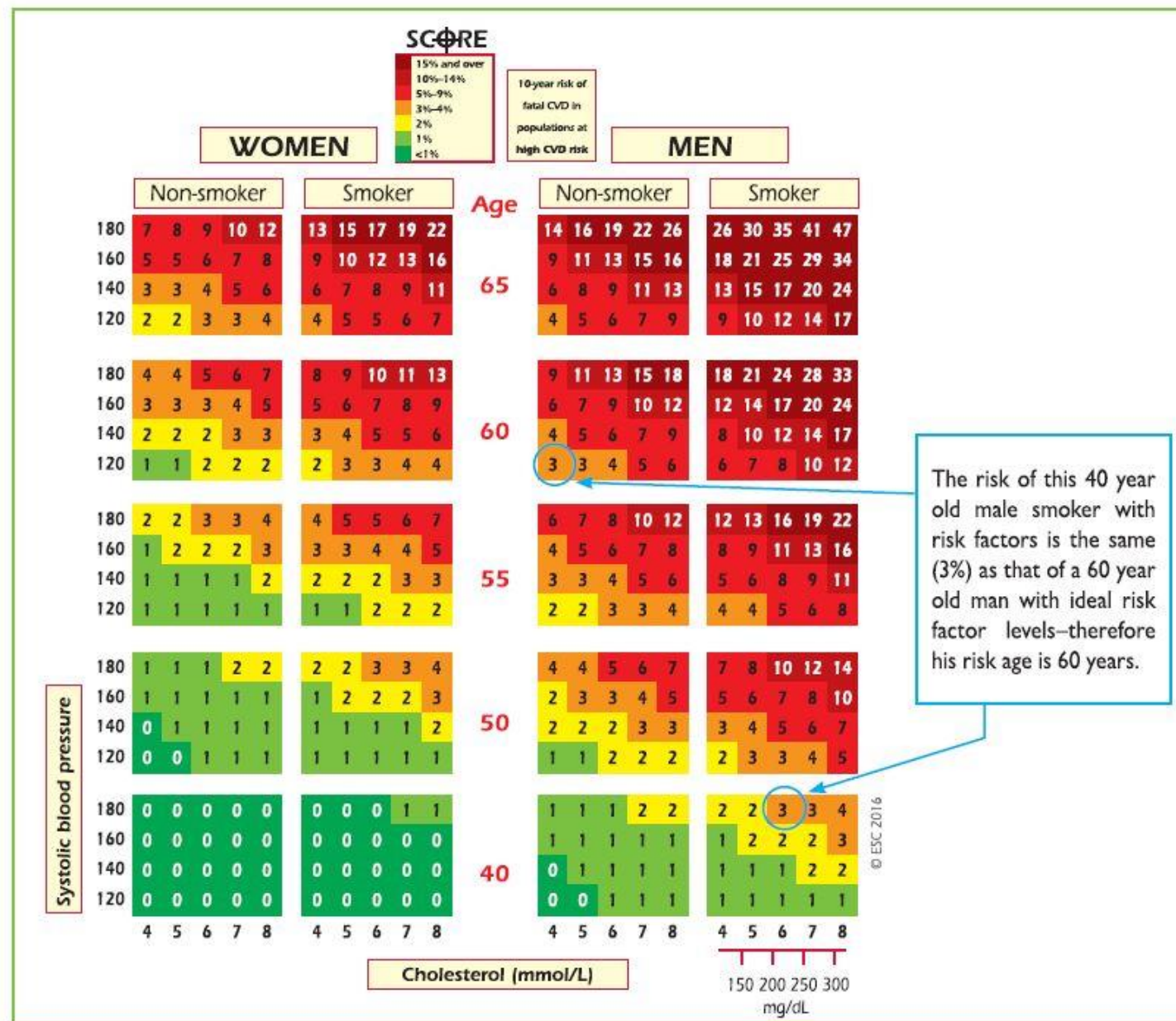
Valtimotautitapahtuman riskinarvio **terveillä** = ei vielä todettua valtimotautia

Apuvälineenä voi käyttää **riskinarviotaulukoita**

- Suomalainen FINRISKI-laskuri
- Eurooppalainen SCORE2 ja SCORE2-OP

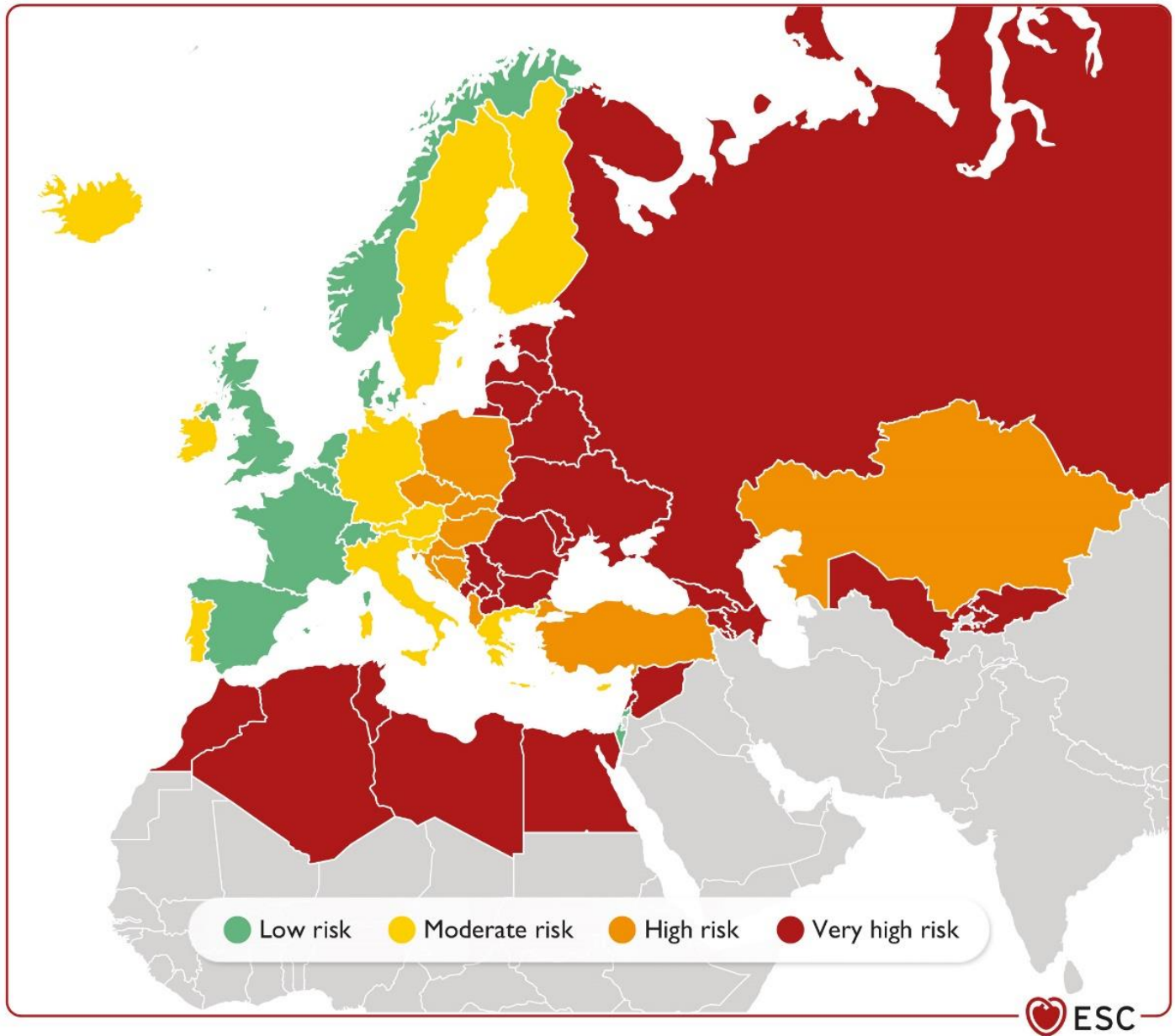
Riskinarvion perusteella tehdään päätelmiä **preventiivisten toimien tarpeesta** (esim. dyslipidemian lääkehoito)

ESC Guidelines 2016

Figure 4 SCORE chart (for use in high-risk European countries) illustrating how the approximate risk age can be read off the chart. SCORE = Systematic Coronary Risk Estimation.

Risk regions based on World Health Organization cardiovascular mortality rates

Cardiovascular disease risk categories based on SCORE2 and SCORE2-OP in apparently healthy people according to age

	<50 years	50-69 years	≥70 years ^a
Low-to-moderate CVD risk: risk factor treatment generally not recommended	<2.5%	<5%	<7.5%
High CVD risk: risk factor treatment should be considered	2.5 to <7.5%	5 to <10%	7.5 to <15%
Very high CVD risk: risk factor treatment generally recommended ^a	≥7.5%	≥10%	≥15%

SCORE2 & SCORE2-OP

10-year risk of (fatal and non-fatal) CV events in populations at moderate CVD risk

● <2.5%   ● 2.5 to <7.5%   ● ≥7.5%

● <5%   ● 5 to <10%   ● ≥10%

● <7.5%   ● 7.5 to <15%   ● ≥15%

● ≥7.5%   ● ≥10%   ● ≥15%

Riskitekijöiden hoitoa yleisesti suositellaan.

Women

Men

Non-smoking

Smoking

Non-smoking

Smoking

Non-HDL cholesterol

Systolic blood pressure (mmHg)
SCORE2-OP

3.0-3.9 4.0-4.9 5.0-5.9 6.0-6.9
150 200 250

3.0-3.9 4.0-4.9 5.0-5.9 6.0-6.9
150 200 250

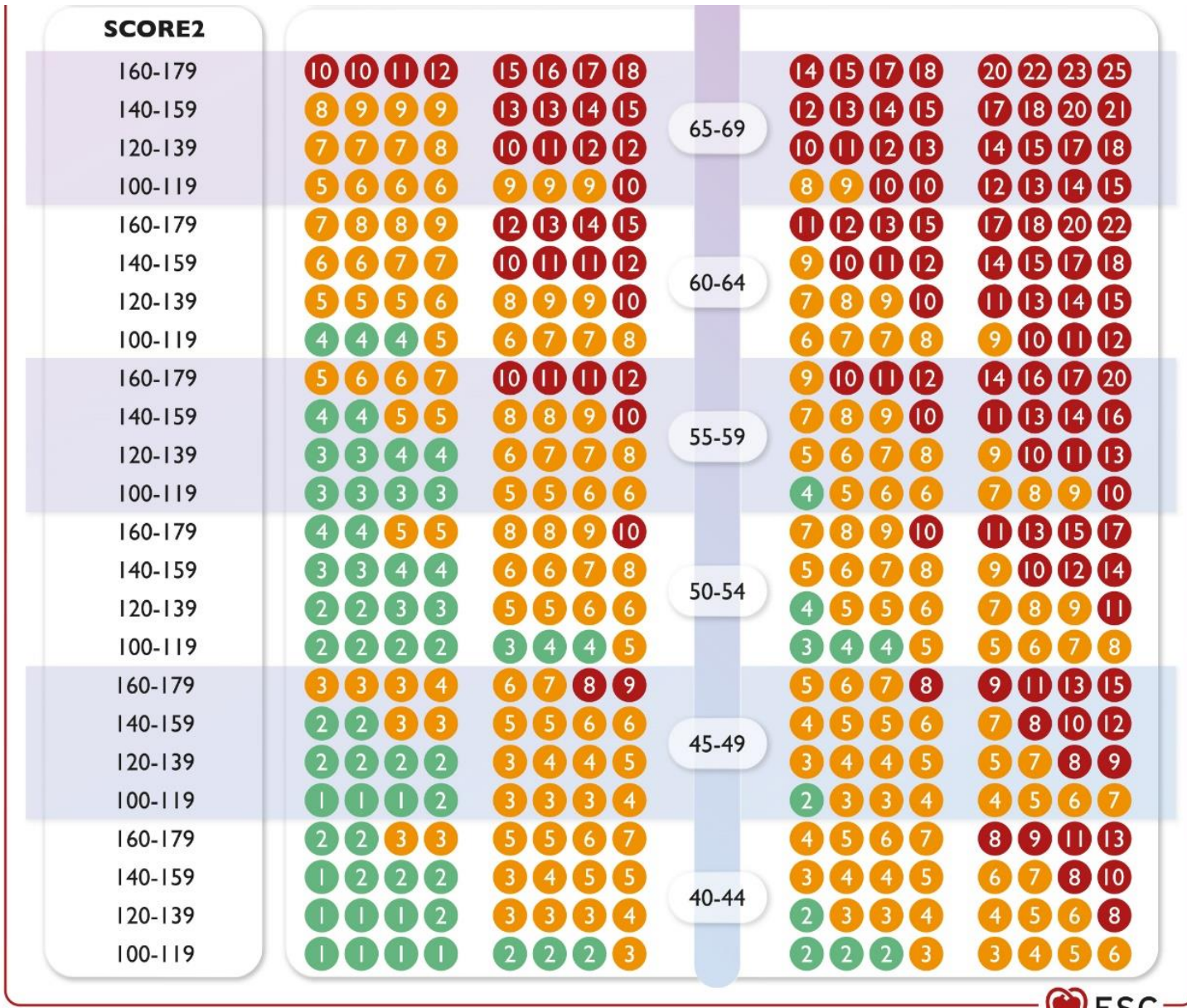
mmol/L
mg/dL

3.0-3.9 4.0-4.9 5.0-5.9 6.0-6.9
150 200 250

3.0-3.9 4.0-4.9 5.0-5.9 6.0-6.9
150 200 250

Systolic blood pressure (mmHg)	Non-smoking				Smoking				Age (y)	Non-smoking				Smoking			
	3.0-3.9	4.0-4.9	5.0-5.9	6.0-6.9	3.0-3.9	4.0-4.9	5.0-5.9	6.0-6.9		3.0-3.9	4.0-4.9	5.0-5.9	6.0-6.9	3.0-3.9	4.0-4.9	5.0-5.9	6.0-6.9
160-179	37	39	40	42	41	43	44	46	85-89	37	45	53	62	37	45	53	61
140-159	35	36	38	39	39	40	42	43		36	43	51	59	35	43	51	59
120-139	32	34	35	37	36	38	39	41		34	41	49	57	34	41	48	57
100-119	30	32	33	34	34	35	37	38		32	39	47	55	32	39	46	55
160-179	27	28	30	31	34	35	37	39	80-84	30	35	41	47	34	40	46	53
140-159	24	25	27	28	30	32	33	35		27	32	37	43	31	36	42	48
120-139	21	22	24	25	27	28	30	31		25	29	34	40	28	33	38	44
100-119	19	20	21	22	24	25	27	28		22	26	31	36	25	30	35	40
160-179	19	20	21	23	27	29	30	32	75-79	24	27	31	35	31	35	39	44
140-159	16	17	18	19	24	25	26	28		21	23	27	30	27	30	34	38
120-139	14	15	15	16	20	21	22	24		17	20	23	26	23	26	29	33
100-119	12	12	13	14	17	18	19	20		15	17	19	22	19	22	25	29
160-179	13	14	15	16	22	23	25	26	70-74	19	21	23	25	28	31	34	36
140-159	11	11	12	13	18	19	20	22		15	17	18	20	23	25	28	30
120-139	9	9	10	11	15	16	17	18		12	13	15	16	19	20	22	24
100-119	7	7	8	8	12	13	13	14		10	11	12	13	15	16	18	20

SCORE2 and SCORE2-OP risk chart for fatal and non-fatal (MI, stroke) ASCVD Moderate CVD Risk (1)

SCORE2 and SCORE2-OP risk chart for fatal and non-fatal (MI, stroke) ASCVD

Moderate CVD Risk (2)

FINRISKI-LASKURI

Piilota johdanto ^

FINRISKI-laskurilla voit laskea riskisi sairastua sydäninfarktiin tai vakavaan aivoverenkiertohäiriöön seuraavan kymmenen vuoden aikana. Laskuri kertoo sairastumisriskisi prosentteina.

Laskurin käyttö ja tulokset

Syötä arvot alla olevaan laskuriin kirjoittamalla arvot laskurissa näkyviin kenttiin. Tulokset ilmestyvät sivulle kun kaikki arvot on syötetty ja päivittyvät jos muutat vastauksia. Tarkemmat [ohjeet ja tulosten tulkinta](#).

Sukupuoli *

Mies Nainen

Ikä *

74

Tupakoitko? *

kyllä ei

Kolesteroli *

8.2 mmol/l

HDL-kolesteroli *

1.2 mmol/l

Systolinen verenpaine *

160 mmHg

Sairastatko diabetesta? *

kyllä ei

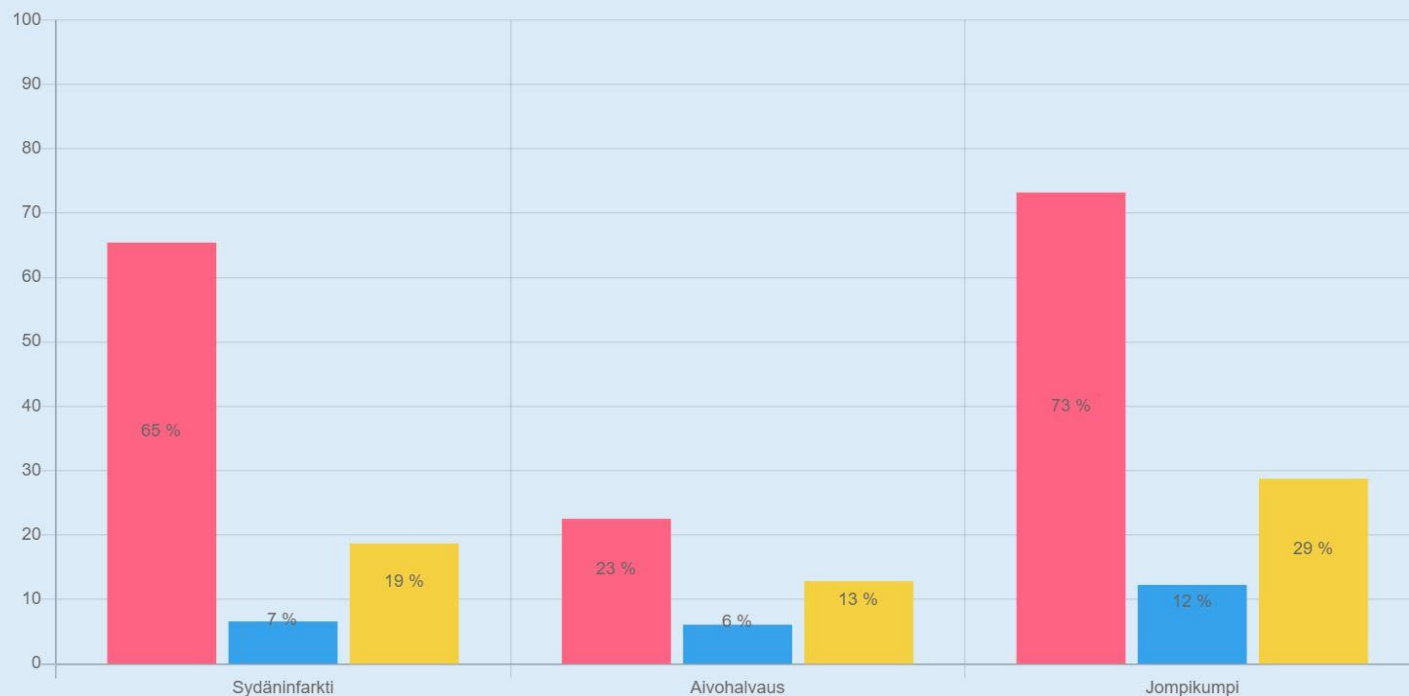
Onko jompikumpi vanhemmistasi sairastanut sydäninfarktin? *

kyllä ei

Onko jompikumpi vanhemmistasi sairastanut aivohalvauksen? *

kyllä ei

TULOKSET

■ Sinun riskisi saada sydäninfarkti/sepelvaltimotauti 65%, aivohalvaus 23% tai jompikumpi 73%

■ Sydäninfarktin/sepelvaltimotaudin 7%, aivohalvauksen 6% tai jommankumman 12% riski saman ikäisellä, samaa sukupuolta olevalla henkilöllä, jolla ei ole riskitekijöitä

■ Sydäninfarktin/sepelvaltimotaudin 19%, aivohalvauksen 13% tai jommankumman 29% riski saman ikäisellä, samaa sukupuolta olevalla henkilöllä, jolla suomalaisväestön keskimääräinen riskitekijätaso

30-74 -
vuotiaille, joilla
ei ole todettu
valtimotautia

Versio 2.0
Päivitetty
17.12.2020,

Löytyy
Terveyskirjastosta

Elintapahoito kuuluu kaikille

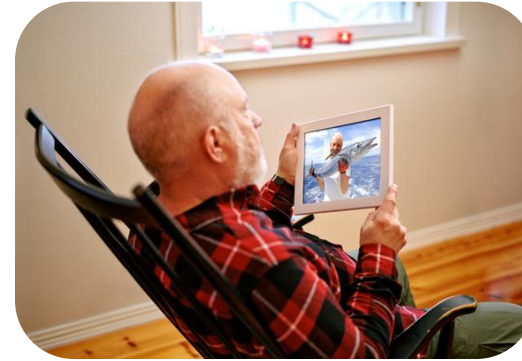
Sydänystävällinen ruoka

Kol, LDL ↓

Liikettä

Kol, trigl. ↓, HDL ↑

Tupakka pois

HDL ↑

Painonhallintaa

Kol, trigl. ↓, HDL ↑

Kenelle lääkettä?

Sekundaaripreventio

Kaikille

Primaaripreventio

Riskinarvion perusteella
Myös henkilön mielipiteitä kuunnellen

Käytetyimmät lipidilääkkeet

- **Statiinit** estävät kolesterolin syntymistä maksassa.
  - Valmisteita: simvastatiini, atorvastatiini, rosuvastatiini, pravastatiini, lovastatiini, fluvastatiini
- **Etsetimibi** estää ravinnon kolesterolin imeytymistä suolesta.
  - Valmisteita: Ezetrol® ja geneeriset valmisteet
- **PCSK9-estäjät** lisäävät kolesterolin poistumista verestä maksan käsiteltäväksi.
  - Monoklonaalisia vasta-aineita
  - Valmisteita: Praluent®, Repatha® (injektio 2 viikon välein)
    - Leqvio® injektio terveydenhuollossa 6 kk:n välein

Muita lipidilääkkeitä

- **Fibraatit**
  - Esim. Bezalip®, Lipanthyl®, Gevilon®
- **Sappihappojen sitoijat**
  - Questran®, Lestid®
- **Ikosapenttietyyli** (Vazkepa®)
  - Omega-3-rasvahapon, eikosapentaeenihapon (EPA), stabiili etyyliesteri
  - Varmistettu valtimotauti, statiinihoito ja triglyseridi yli 1,7 mmol/l (B-lausunnolla peruskorvattu)
  - 2 kapselia 2 kertaa päivässä (kuukauden pakkaus Pharmacan hinta 211,39 euroa)
- **Benpedoiinihappo** (tulossa)
  - Tabletti, Yhdysvalloissa nimellä Nexletol®, muun kolesterolilääkityksen oheen

Statiinit ovat edullisia

Valmiste	Vahvuus	Pakkaus	Lääkemuoto	r/i	Hinta (vmh)	Viitehintaa	Yritys
ATORBIR 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	2.95	3.33	Sandoz/Novartis Finland Oy
ATORVASTATIN ACCORD 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	2.95	3.33	Accord Healthcare Oy
ATORVASTATIN KRKA 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	2.83	3.33	KRKA Finland Oy
ATORVASTATIN ORION 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	3.32	3.33	Orion Oyj
ATORVASTATIN PFIZER 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	5.32	3.33	Viatri Oy
ATORVASTATIN RATIOPHARM 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	3.32	3.33	Teva Finland Oy
LIPISTAD 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	3.32	3.33	STADA Nordic
LIPITOR 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	97.53	3.33	Viatri Oy
ORBEOS 20 mg	20 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	4.83	3.33	Viatri Oy

Valmiste	Vahvuus	Pakkaus	Lääkemuoto	r/i	Hinta (vmh)	Viitehintaa	Yritys
CRESTOR 10 mg	10 mg	98 fol	tabl, kalvopääll	rec	105.91		Grunenthal Finland Oy
ROSUVASTATIN ACTAVIS 10 mg	10 mg	98 fol	tabl, kalvopääll	rec	5.42	5.42	Teva Finland Oy
ROSUVASTATIN KRKA 10 mg	10 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	5.36	5.42	KRKA Finland Oy
ROSUVASTATIN ORION 10 mg	10 mg	98 fol	tabl, kalvopääll	rec	5.42	5.42	Orion Oyj
ROSUVASTATIN RATIOPHARM 10 mg	10 mg	100 kpl	tabl, kalvopääll	rec	5.42	5.42	Teva Finland Oy
ROSUVASTATIN RATIOPHARM 10 mg	10 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	5.42	5.42	Teva Finland Oy
ROSUVASTATIN SANDOZ 10 mg	10 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	5.42	5.42	Sandoz/Novartis Finland Oy
ROSUVASTATIN STADA 10 mg	10 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	4.92	5.42	STADA Nordic
ROSUVASTATIN XIROMED 10 mg	10 mg	100 fol	tabl, kalvopääll	rec	6.91	5.42	Medical Valley Invest AB
ROSUVASTATIN XIROMED 10 mg	10 mg	98 fol	tabl, kalvopääll	rec	6.91	5.42	Medical Valley Invest AB

Fimea ja kela, lääketilasto vuodelta 2021

Korvausoikeus	Korvauksia saaneita	Kokonaiskustannukset, tuhatta euroa ¹	Korvaukset, tuhatta euroa
Natriumoksibaatti (282)	131	556	500
Nintedanibi ja pirfenidoni (284)	654	13 837	13 499
Dulaglutidi, eksenatidi, liraglutidi ja semaglutidi (tyypin 2 diabetes, aikuiset) (285)	37 712	49 184	39 006
Siklosporiini-silmätippa (286)	151	125	98
Tikagrelori 60 mg (287)	208	118	82
Febuksostaatti (288)	1 348	252	165
Sakubitriliin ja valsartaanin yhdistelmävalmiste (289)	3 317	5 899	4 887
Apiksabaani, dabigatraani, edoksabaani ja rivaroksabaani eteisvärinän hoitoon (290)	163 097	140 353	96 967
Tofasitinibi (291)	617	5 381	5 109
Alirokumabi ja evolokumabi familiaalisen hyperkolesterolemian hoidossa (292)	266	1 395	1 270
Barisitinibi (293)	536	5 118	4 867
Alirokumabi ja evolokumabi hyperkolesterolemian ja sekamuotoisen dyslipidemian hoidossa (294)	658	3 055	2 781
Liraglutidi (tyypin 2 diabetes, lapset ja nuoret) (295)	8	4	2
Rivaroksabaani sepelvaltimotaudin hoitoon (296)	170	95	69
Mepolitsumabi (297)	267	3 134	3 017
Upadasitinibi (298)	278	2 026	1 958
Apremilasti (299)	349	1 935	1 904

¹ Luvuissa on huomioitu myös alle alkuomavastuun jääneet ostot.
Lähde: Kelan Sairausrakuutuksesta korvattavat lääketoimitukset -aineisto.

Riskitekijöiden hoidon tavoitteet sekundaaripreventiossa

Verenpaine alle 130/80 mmHg

LDL-kolesteroli alle 1,4 mmol/l

Uusintatapahtuma alle 2 v edellisestä alle 1,0 mmol/l

**Normaali sokeriaineenvaihdunta/
Diabeetikolla mahdollisimman hyvä hoitotasapaino**
HbA1c alle 53 mmol/mol (alle 7%)

BMI alle 25 kg/m² tai 5-10% painonpudotus

Liikuntaa säännöllisesti

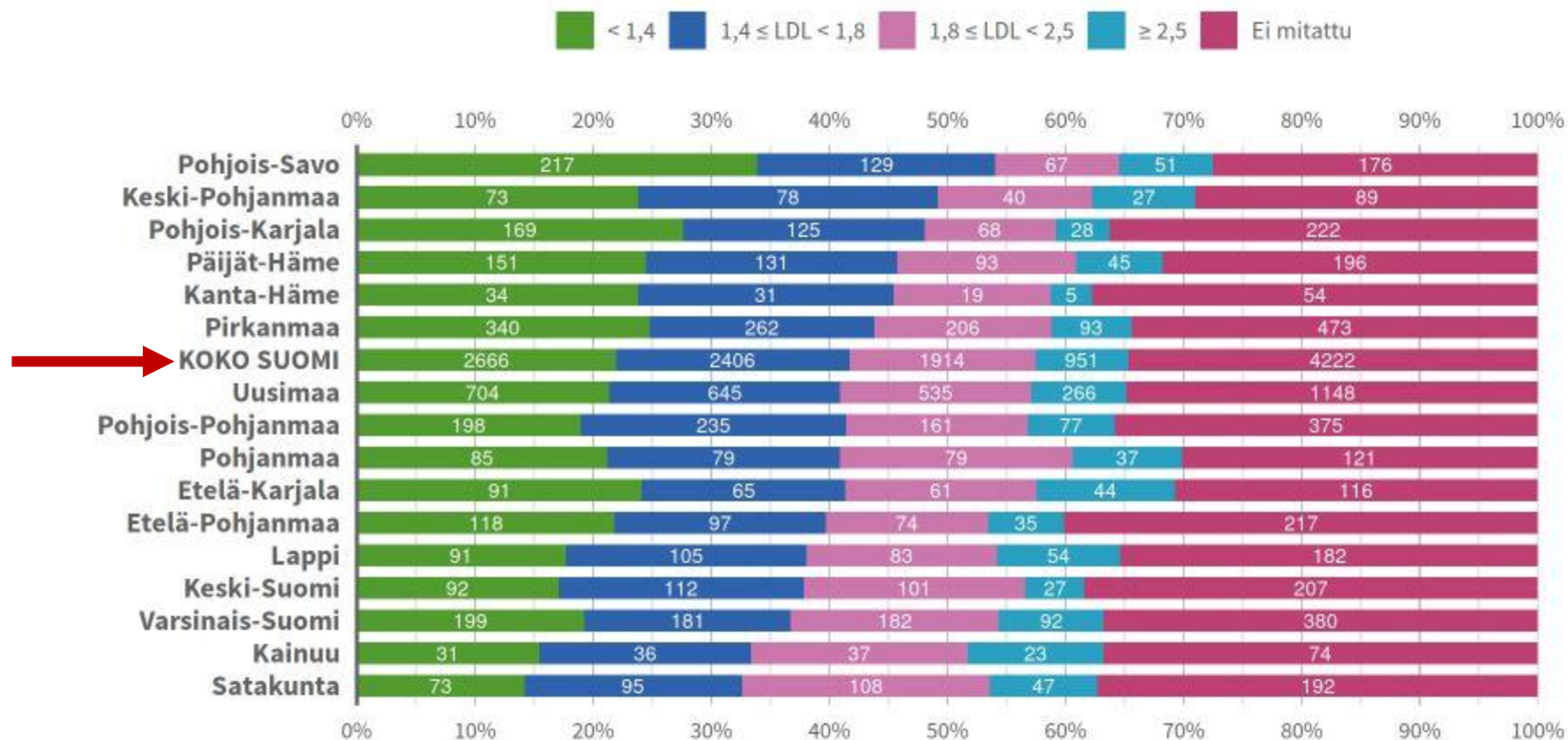
Tupakoimattomuus

Sydänrekisterin raportti 11.12.2023

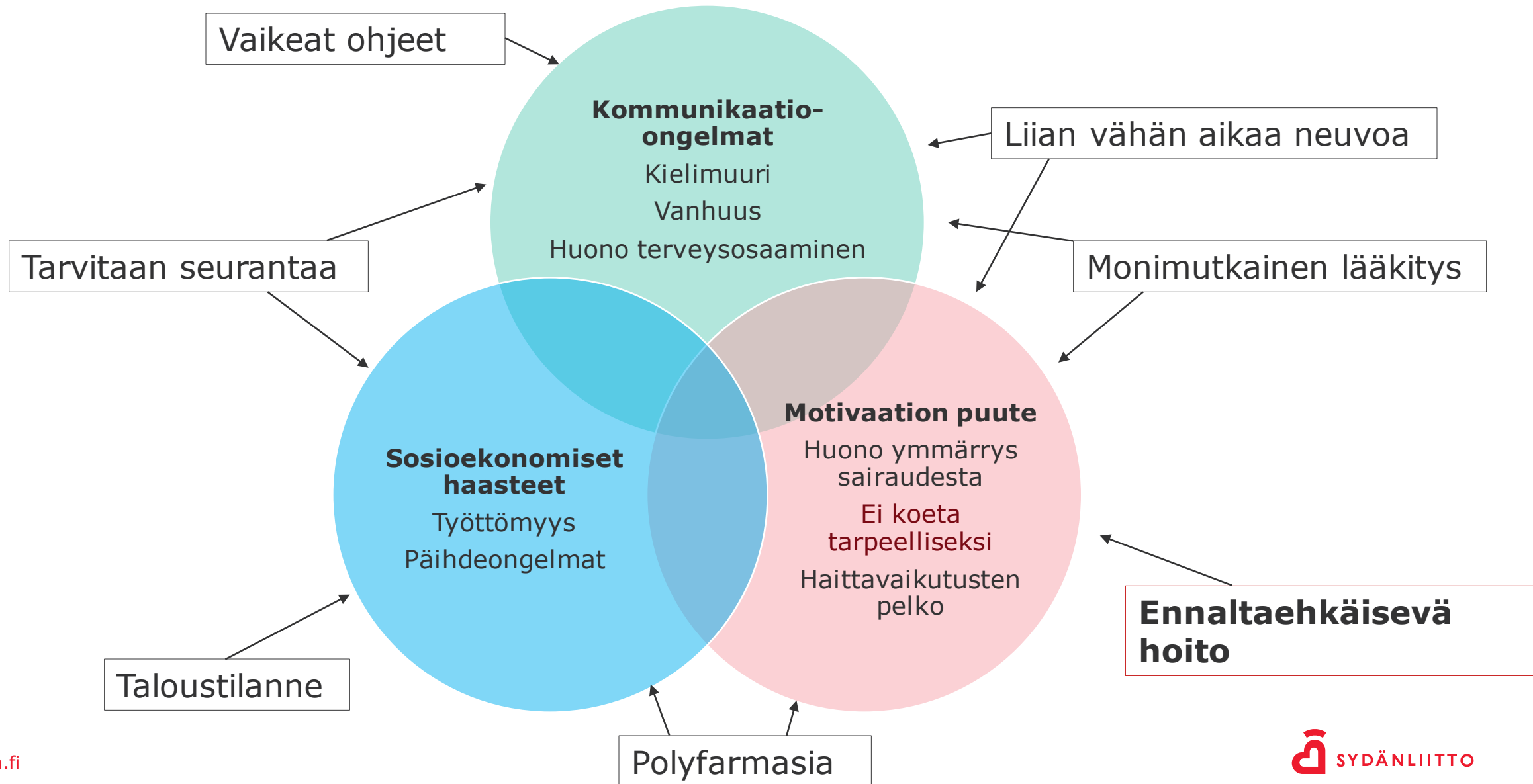
Sydäninfarkti epäilyn vuoksi sepelvaltimoiden varjoainekuvauksessa vuosina 2019-2020 olleiden potilaiden LDL-tasot 6-18 kk toimenpiteestä.

Alle 80-vuotiaat, elossa 18 kk toimenpiteestä, alin LDL-tulos

LDL-tasot hyvinvointialueittain, mittausajankohta 6–18 kuukautta toimenpiteestä

Miksi potilaat eivät käytä lääkkeitään?

Statiinihoidon mahdollisia ongelmia ja niiden ratkaisuja

Ongelma	Ratkaisu
Lihaskolotukset	Löytyykö kolotuksille muuta syytä? Pienempi lääkeannos Toinen lääke
Vaikutus on liian voimakas	Onko lääkkeiden yhteisvaikutuksia? • Sienilääkkeet, "mysiinit" Vältä greippimehua SLCO1B1-geenin polymorfismi
Haittavaikutukset pelottavat	Kerro avoimesti lääkärillesi
Diabetesriski?	Pienemmät statiiniannokset Mahdollinen potilailla, jotka muutoinkin ovat diabetesriskissä

Polypill Strategy in Secondary Cardiovascular Prevention

Jose M. Castellano, M.D., Ph.D., Stuart J. Pocock, Ph.D., Deepak L. Bhatt, M.D., M.P.H., Antonio J. Quesada, Ph.D., Ruth Owen, M.Sc., Antonio Fernandez-Ortiz, M.D., Ph.D., Pedro L. Sanchez, M.D., Ph.D., Francisco Marin Ortuño, M.D., Ph.D., Jose M. Vazquez Rodriguez, M.D., Alexandra Domingo-Fernández, B.Sc., Iñigo Lozano, M.D., Maria C. Roncaglioni, M.Sc., *et al.*, for the SECURE Investigators*

August 26, 2022

- "Sydäninfarktin jälkeen, jopa 50% potilaista laiminlyö lääkitystään."
- Ensimmäinen randomisoitu tutkimus: **monipilleri** (polypill) versus tavanomainen hoito **sydäninfarktin jälkeen**.
- Monipilleri sisälsi
  - ASA 100 mg, ramipriili (2,5, 5, tai 10 mg) ja atorvastatiini (20 tai 40 mg).
- 2499 potilasta (naisia 31%)
- Monipilleriryhmässä ilmeni **uusintatapauksia 30% vähemmän verrattuna tavanomaiseen hoitoon**.
- Lääkeadherenssi oli parempi.

Dyslipidemian lääkehoito ikääntyneillä

Statiini:	Suositus ja näyttönaste
Valtimotautiin sairastuneille	I, A
”Näennäisesti terveille” kokonaisriskinarvion mukaan (FINRISKI, SCORE2-OP) korkean ja erittäin korkean riskin potilaille	>70 v II b, B
Aloitetaan pienellä annoksella, jos on • Merkittävä munuaisten vajaatoiminta • Mahdollisia lääkeaineinteraktioita	I, C

STAREE

STAtins in Reducing Events in the Elderly

A clinical trial of STAtin therapy for Reducing Events in the Elderly (**STAREE**)

- Atorvastatiini 40 mg/placebo primaaripreventiossa yli 70-vuotiailla
- Alkoi v.2014, datan keräys päättyy 12/2025
- Primaariprevention hyöty, dementian ehkäisy, suorituskyky, haitat, kustannusvaikuttavuus jne.

Lopuksi

- Jokaisen keski-ikäisen tulisi olla tietoinen kolesterolitasostaan.
- Pelkkä mittaaminen ei riitä. Kohonneisiin arvoihin pitää reagoida.
  - Terveelliset elintavat kuuluvat kaikille.
  - Lääkehoidon tarve määritetään riskinarvion perusteella.
- Valtimotautiin sairastuneet tarvitsevat lääkehoitoa, johon pitäisi myös sitoutua.

Verenpaine

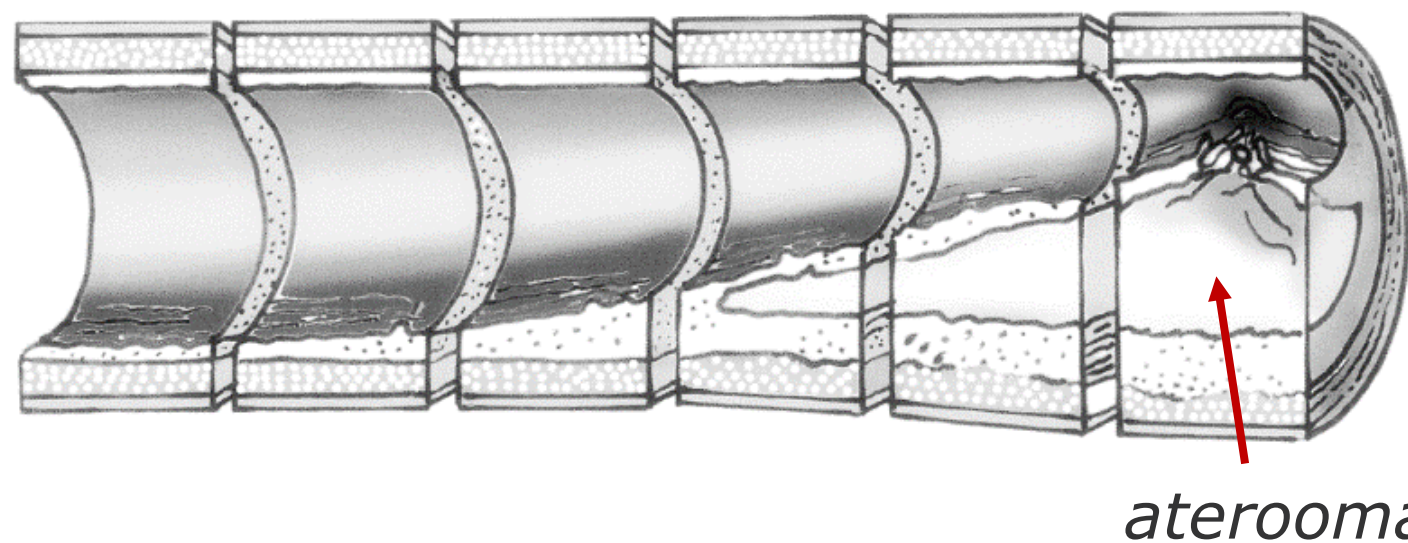
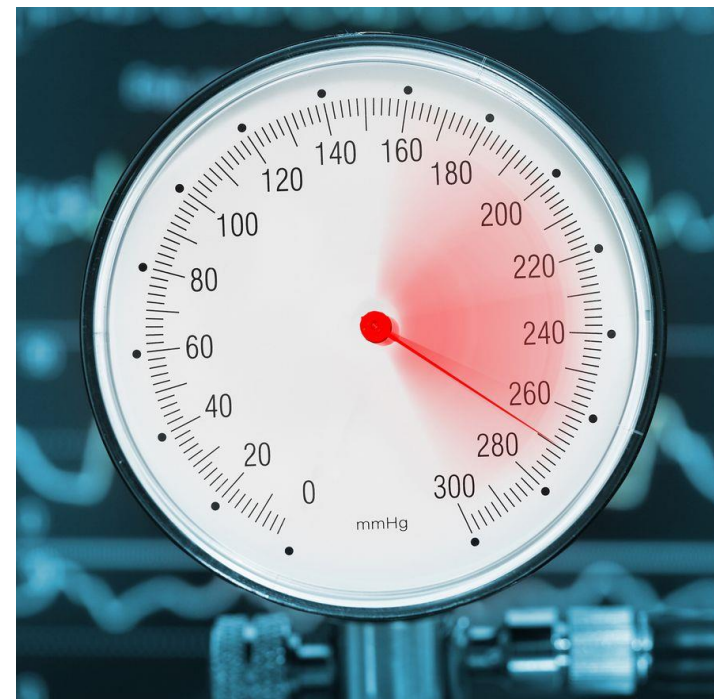
-

Tavoitetasot ja hoito

Ylilääkäri Anna-Mari Hekkala

Terveysneuvontakoulutus 14.3.2024

Kohonnut verenpaine kiihdyttää ateroskleroosia

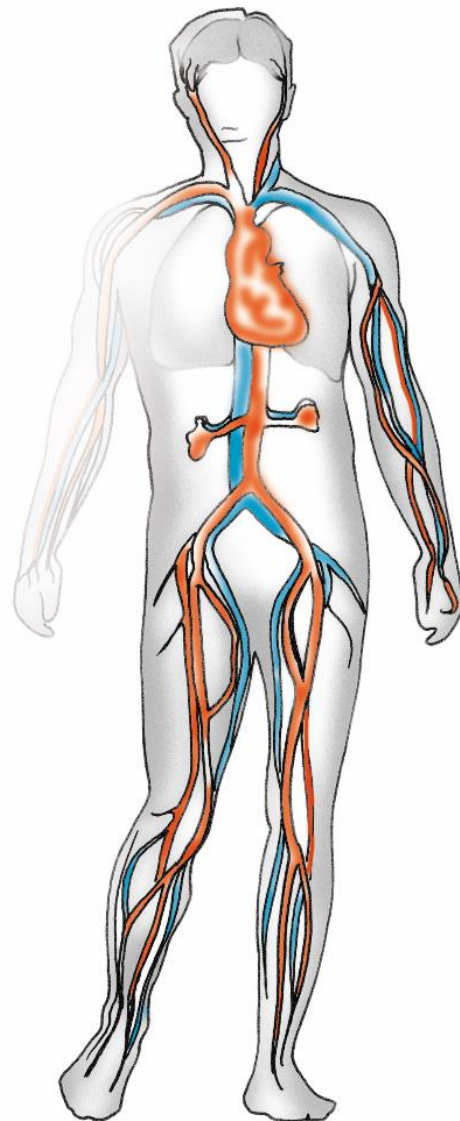

Kohonnut verenpaine aiheuttaa sydänlihaksen ja valtimoiden seinämien paksuuntumista.

Ja mitä siitä seuraa...

Sydän

- *Sepelvaltimotauti*
- Sydämen vajaatoiminta
- Eteisvärinä

Verisuonet

- *Aivoverenkiertohäiriöt*
- *Muistisairaus*
- Munuaisten vajaatoiminta
- Katkokävely
- Erektiohäiriöt

Verenpaineen tavoitteet tiivistetysti

Verenpainetaso	SVP (mmHg)	DVP (mmHg)	Mitä teet?
Ihanteellinen	<120	<80	Ole onnellinen!
Normaali	120-129	80-84	Ole tyytyväinen
Tyydyttävä	130-139	85-90	Seuraa tarkoin <i>Lääkitys??</i>
Kohonnut	>140	>90	Lääkitys aloitettava/lisättävä
Huomattavasti kohonnut	>180	>110	Lääkitys heti/ lääkitystä lisättävä

SVP=systolinen verenpaine="yläverenpaine"
DVP=diastolinen verenpaine="alaverenpaine"
mmHg=elohopeamillimetri

Kaliumia,
magnesiumia,
kalsiumia,
kuitua,
ei lakritsia

Kohtuukuormitteista;
8/5 mmHg

Vaikutukset ovat
additiivisia

Liikunta ↑

Lääkehoito

Ravinto

Stressi ↓

Suola!
Vähentäminen
laskee
painetta
keskimäärin
7/4 mmHg
4/2 mmHg

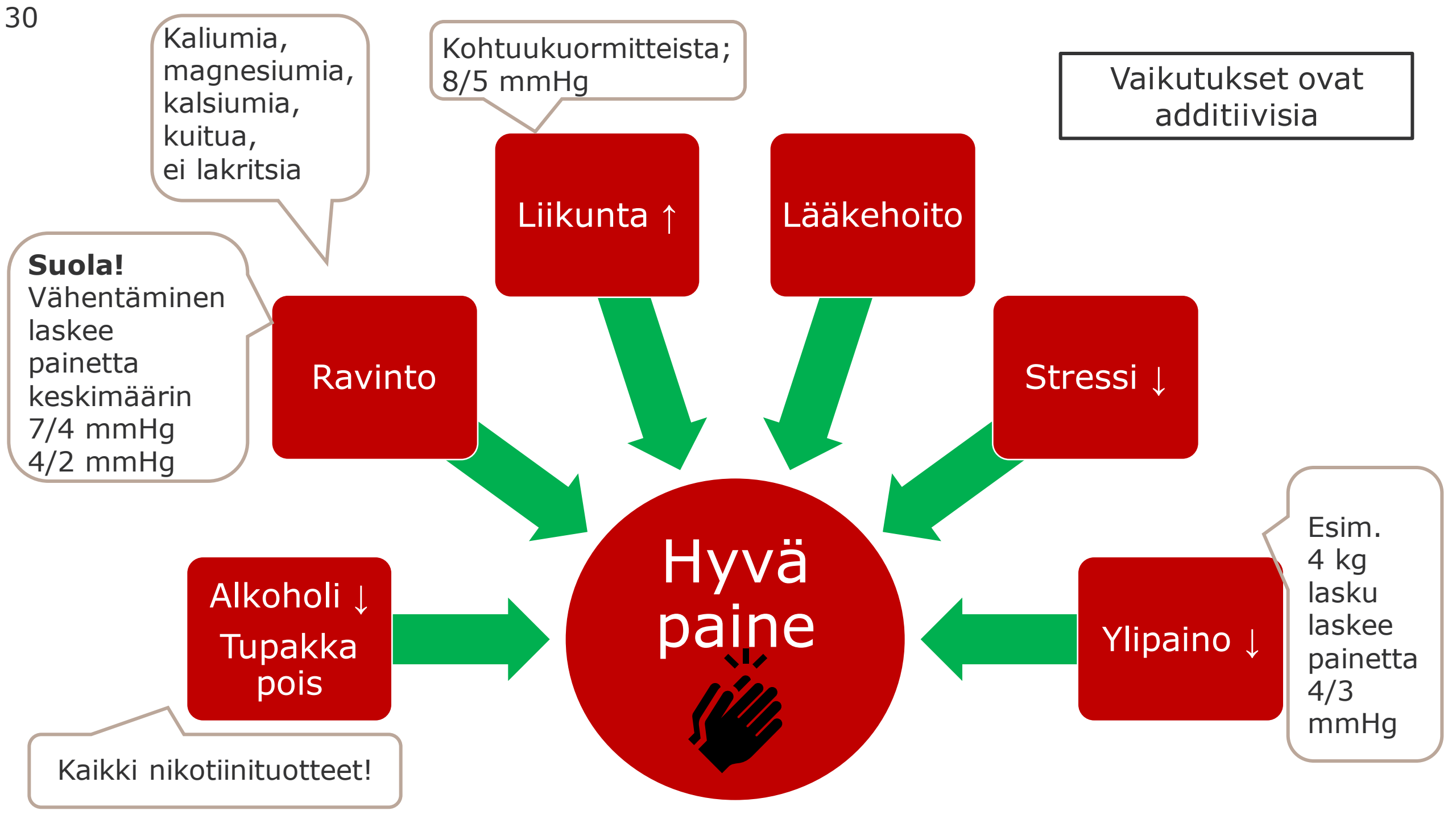
Alkoholi ↓
Tupakka
pois

Hyvä
paine

Ylipaino ↓

Esim.
4 kg
lasku
laskee
painetta
4/3
mmHg

Kaikki nikotiinituotteet!

Valtimoiden sisällä kohiseva paine pitää saada sopivaksi

Elintapa- ja lääkehoito

- Useimmat tarvitsevat 2-4 lääkettä
- Paljon rinnakkaisvalmisteita ja annosvahvuuksia, monipilleri-mahdollisuus

ACE-estäjät tai ATR-salpaajat

Kalsiuminestäjät

Diureetit

Beetasalpaajat

Verenpainelääkkeiden ominaisuuksia ja nimiä

ACE-estäjät ja ATR-salpaajat

- ramipriili, perindopriili, enalapriili, lisinopriili (ACE-estäjät)
- kandesartaani, losartaani, valsartaani jne. (ATR-salpaajat)
- **Ensimmäinen** valinta
- Käytetään myös sydämen vajaatoiminnassa

Kalsiuminestäjät

- amlodipiini (Norvasc®, amloratio®), lerkanidipiini (Zanidip®), felodipiini (Plendil®), isradipiini (Lomir®)
- **Sopii useimmille**
- Munuaisystävällisiä

Nesteenpoistolääkkeet (diureetit)

- tiatsididiureetit (Hydrex®, Natrilix®), spironolaktoni (Spirix®)
- Yhdistetään usein ACE-estäjään tai ATR-salpaajaan.

Beetasalpaajat

- Bisoprolol (Emconcor®, Orloc®), atenolol, metoprolol
- Sopii erityisesti, jos on myös rytmihäiriöitä tai sydämen vajaatoimintaa

Ikääntyneen verenpaine

- Yli 80-vuotiaalla tavoite voi olla alle 150/90 mmHg
  - Ortostaattinen hypotensio
- Muiden lääkkeiden verenpainetta alentavat vaikutukset
  - Esim. tamsulosiini iäkkäillä miehillä

Lopuksi

Tunnista

Paine ei useinkaan tunnu, sitä pitää mitata (oikein)

Pelkkä mittaaminen ei riitä, kohonneisiin lukemiin pitää puuttua

Elintapahoito kuuluu kaikille

Useimmat tarvitsevat lääkehoitoa

Vain otettu lääke auttaa

Eteisvärinän tunnistaminen

Ylilääkäri Anna-Mari Hekkala

Terveysneuvontakoulutus 14.3.2024

Miksi eteisvärinää kannattaa etsiä?

Eteisvärinä **voi olla oireeton** tai aiheuttaa hankalia oireita.

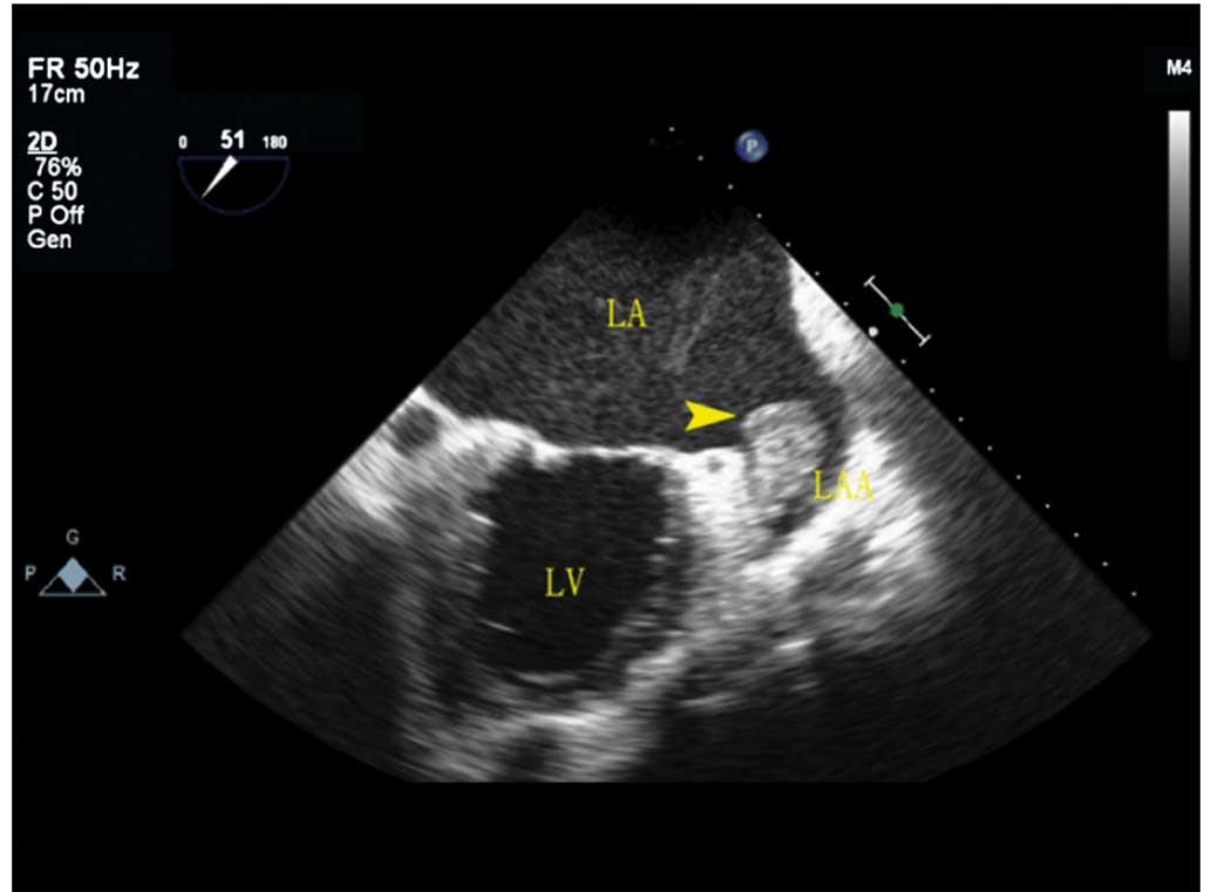
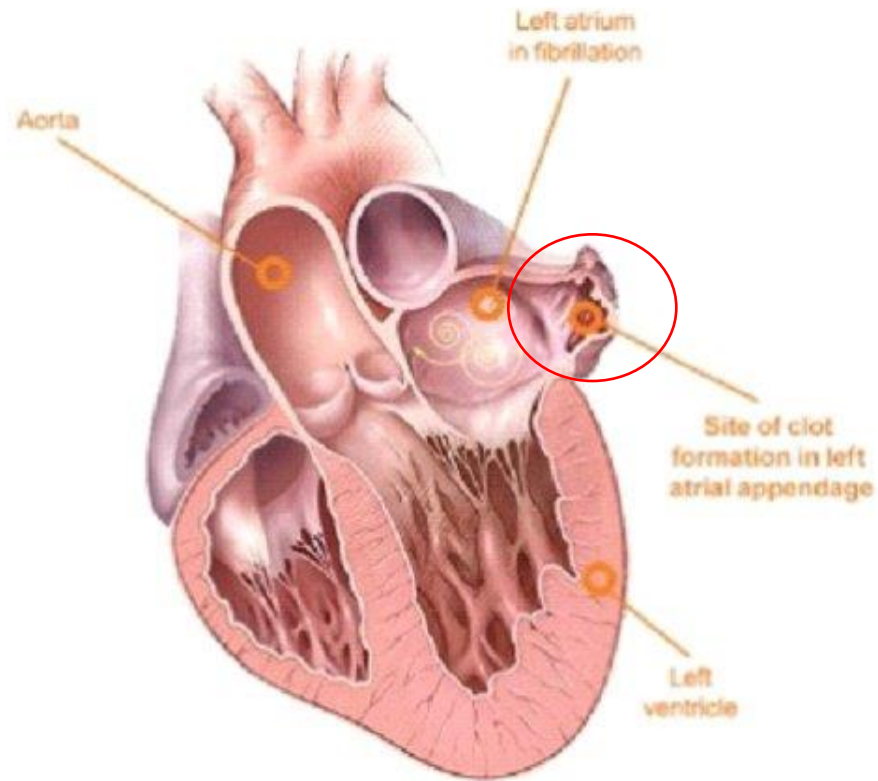
- Oireet ovat moninaisia: tykyttely, huimaus, huono olo, virtsaamistarpeen lisääntyminen, suorituskyvyn heikentyminen

Eteisvärinä on **merkittävä aivoinfarktin aiheuttaja**.

- Eteiskorvakkeeseen voi syntyä rytmihäiriön aikana hyytymä.
- Hyytymä lähtee liikkeelle tyypillisesti rytmin palaututtua normaaliksi.
- Aivoinfarkti on estettävissä antikoagulanttihoidolla.

Rytmihäiriö näkyy EKG:ssä vain häiriön aikana.

Eteisvärinän aikana trombi muodostuu vasempaan eteiskorvakeeseen tai eteisen seinämille

Suomalaisten eteisvärinäpotilaiden kokemuksia sairautensa hoidosta

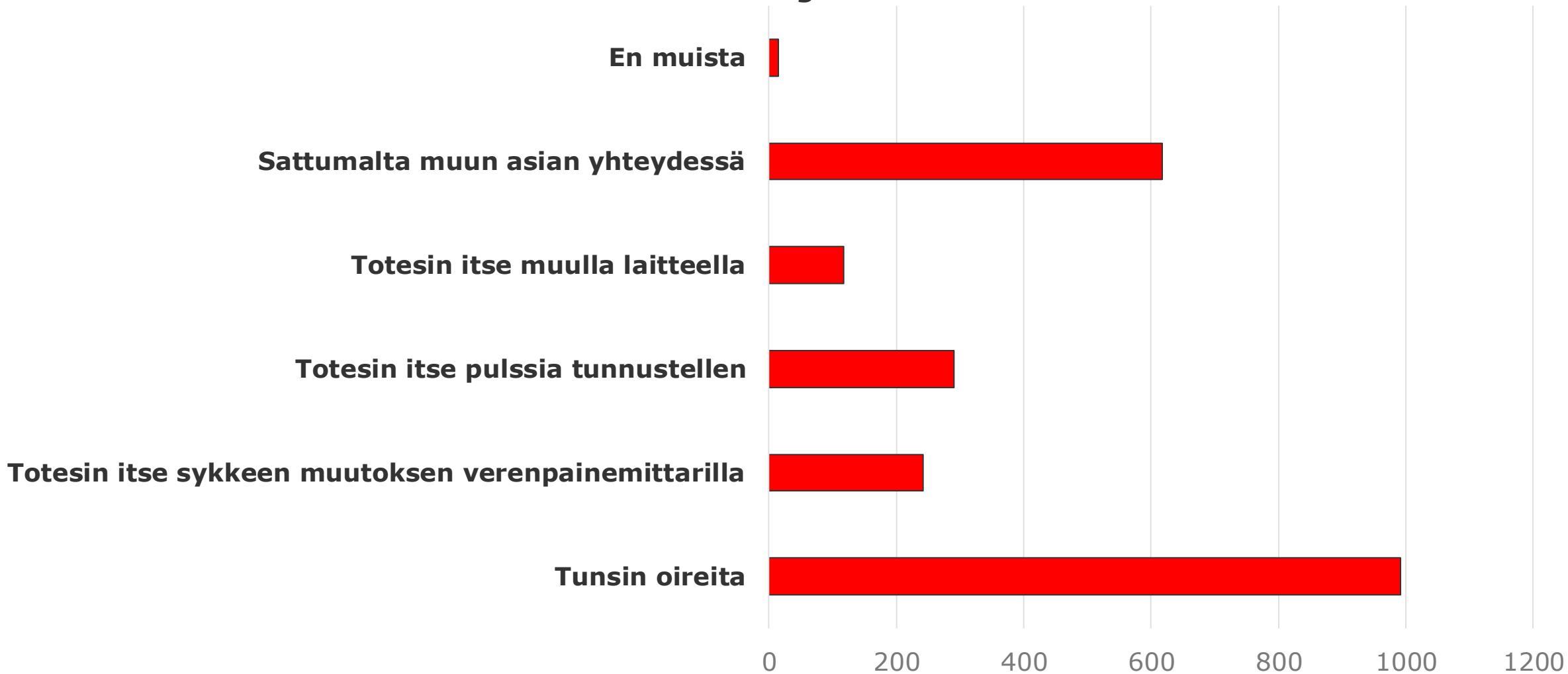
Eteisvärinän taustalla on monia tekijöitä. Niihin vaikuttamalla voitaisiin lievittää rytmihäiriökohtauksia ja parantaa potilaiden elämänlaatua. Monilla potilailla on puutteellinen käsitys sairaudestaan.

Anna-Mari Hekkala

Miten eteisvärinä todettiin?

Vastaajia 2274

Miten voisin itse selvittää sydämeni rytmiä?

Zenicor®

CardioSignal®

Omron®

PULSE
ON

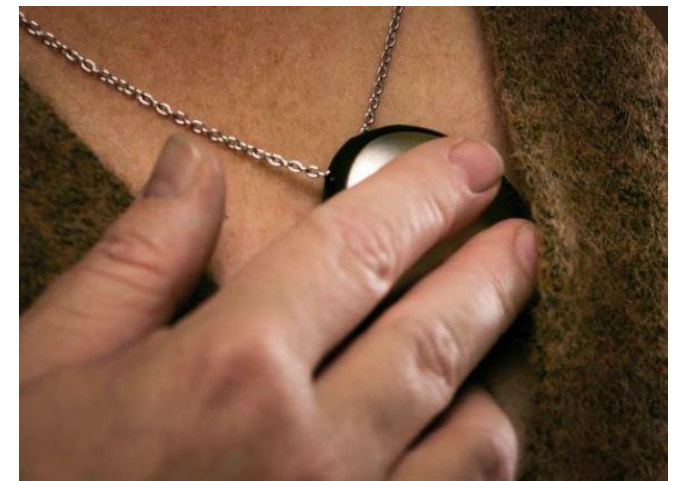
Arrhythmia Monitor System
TOOLS FOR DOCTORS

AppleWatch®

Beat2Phone®

Awario®

Omatoiminen pulssin tunnustelu !

Diagnoosiin tarvitaan EKG-näyte

Tukosvaaratekijä	Pisteet (kpl)
Sydämen vajaatoiminta	1
Kohonnut verenpaine	1
Ikä yli 75 vuotta	2
Diabetes	1
Aikaisempi aivoverenkiertohäiriö	2
Valtimosairaus	1
Ikä 65-74 vuotta	1
Naissukupuoli, kun ikä yli 75 vuotta	1

Antikoagulaatiohoito Kenelle?

- Jokaiselle, joka saa **kaksi tai enemmän tukosriskipisteitä**
- Harkinnan mukaan, jos tukosriskipisteitä saa yhden
- Eteisvärinäkohtausten lukumäärä (vain joskus tai pysyvästi) ei vaikuta päätökseen
- Oireisuus (oireeton tai oireinen) ei vaikuta päätökseen
- Suorat antikoagulantit (Eliquis®, Xarelto®, Pradaxa®, Lixiana®) ensisijaisesti
  - Geneeriset valmisteet tulossa pian

Löydät uuden eteisvärinän, mitä teet?

	Kohtaus on ehkä alkanut vähän aikaa sitten	<u>Ei ole mitään tietoa, koska kohtaus olisi alkanut/kuinka pitkään jatkunut</u>
Potilaalla on oireita	Jos on alkanut <u>alle 48 h sitten</u> , voidaan päivystyksessä tehdä rytminsiirto -> ppkl Ollut tajunnanhäiriöitä -> ppkl Ollut AVH-oireita -> ppkl	Jos rytmi on nopea (selvästi yli 120/min.), kannattaa lääkitys aloittaa heti -> ppkl Jos oireet siedettäviä, riittää lääkityksen aloitus <u>lähipäivinä</u>
Potilaalla EI ole oireita	Hoidon aloitus <u>lähipäivinä</u> -> ohjaa terveyskeskukseen	Hoidon aloitus <u>lähipäivinä</u> -> ohjaa terveyskeskukseen

Jos eteisvärinä oli jo tiedossa, ei tarvitse lähettää potilasta mihinkään, mutta voit käyttää tilaisuuden hyväksesi ja kysyä...

- Onko lääkitys eteisvärinään?
- Jos on iäkkäämpi henkilö (CHADS-Vasc-riskipisteet todennäköisesti yli 2), mikä antikoagulanttilääkitys on käytössä?
  - Vaihtoehtoja Marevan®, Eliquis®, Xarelto®, Lixiana®, Pradaxa®
- Suorat antikoagulantit pitää ottaa säännöllisesti. Onko dosetti käytössä?
- Lääke suojaa aivoinfarktilta vain säännöllisesti otettuna!

Tulevaa...

Eteisvärinäkampanja syyskuussa 2024:

- Tunnista eteisvärinä – ehkäise aivoinfarkti (TV-spotti)
- Luentosarja eteisvärinään sairastuneille
- Some-mainontaa palveluista

